

DRUK NR 4

**Pan
Piotr Wysocki
Przewodniczący Rady Miejskiej
w Bełchatowie**

**URZĄD MIASTA BEŁCHATOWA
KANCELARIA PREZYDENTA
57-400 Bełchatów, ul. Kościuszki 1**

KP.110.32.2021

Bełchatów, 2021-11-15

Stosownie do § 42 i 43 Statutu Miasta Bełchatowa, przekazuję projekt Uchwały Rady Miejskiej w Bełchatowie w sprawie „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Bełchatowa na 2022 rok”.

Powyższy projekt, zostanie przedstawiony Radzie Miejskiej i jej Komisjom przez Panią Iwonę Nowak – Dyrektora Wydziału Spraw Społecznych.

PREZYDENT MIASTA
uchowst
mgr Mariola Czechowska

URZĄD MIASTA BEŁCHATOWA
Wydział Organizacyjny
Biuro Rady Miejskiej
Data wpływu... *16.11.21* .....
Znak sprawy.....
[podpis]

UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W BĘLCHATOWIE

z dnia ..... 2021 r.

w sprawie "Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Bełchatowa na 2022 rok"

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 i poz. 1834) oraz art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119), Rada Miejska w Bełchatowie uchwała, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Bełchatowa na 2022 rok”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Bełchatowa.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Bełchatowie

Piotr Wysocki

Projekt uchwały
nie podlega anonimizacji
DYREKTOR
Wydziału Spraw Społecznych
mgr Iwona Nowak

PROJEKT POD WZGLĘDEM
formalno-prawnym
nie budzi zastrzeżeń
mgr Piotr Wysocki
10.11.2021

Uzasadnienie do projektu uchwały
Rady Miejskiej w Bełchatowie

w sprawie przyjęcia „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Bełchatowa na 2022 rok”

Art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że: „Organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy”.

Powyższy zapis doprecyzowany jest w art. 4¹ ust. 1 ustawy, w którym wyszczególniono zadania, jakie powinna realizować gmina w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Z kolei art. 4¹ ust. 2 ustawy nakłada na radę gminy obowiązek uchwalania corocznie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

„Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Bełchatowa na 2022 rok” stanowi lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

Głównym celem programu jest przeciwdziałanie uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, a także ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych, psychologicznych i społecznych, wynikających z uzależnienia poprzez doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i dostosowywanie go do zmieniających się potrzeb i skali problemów.

Cele i zadania ujęte w niniejszym programie są zgodne z rekomendacjami do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych opublikowanymi przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii.

Program został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje odbyły się od dnia 25 października 2021 roku do dnia 8 listopada 2021 roku. Konsultacjom nadano formę przyjmowania opinii i uwag do programu.

W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęła żadna opinia do projektu programu. Zgodnie z treścią ogłoszenia konsultacje społeczne uznaje się za ważne bez względu na liczbę podmiotów biorących udział w konsultacjach z uwagi, iż zostały przeprowadzone zgodnie z Regulaminem przeprowadzania konsultacji społecznych na terenie Miasta Bełchatowa.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Bełchatowa na 2022 rok” jest zasadne.

DYREKTOR
Wydziału Spraw Społecznych

mgr Iwona Nowak

Załącznik do Uchwały Nr .....

Prezydenta Miasta Bełchatowa

z dnia 25 października 2021 r.

***Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania
Narkomanii
dla Miasta Bełchatowa
na 2022 rok***

Bełchatów 2021

Urząd Miasta Bełchatowa

ul. Kościuszki 1   tel. +48 447 335 116
97-400 Bełchatów   tel. +48 447 335 115
um@belchatow.pl   www.belchatow.pl

Spis treści

Wprowadzenie	3
I. Diagnoza problemów alkoholowych i narkomanii	4
1.1 Wzorce spożywania alkoholu	4
1.2. Wzorce używania narkotyków	5
1.3. Obszary koncentracji problemów społecznych w Bełchatowie	6
1.4. Problemy z uzależnieniem od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych w świadomości dorosłych mieszkańców Bełchatowa - wyniki badań ankietowych	7
1.5. Picie alkoholu oraz zażywanie dopalaczy przez młodzież - wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2018 r.	15
II. Strategiczne kierunki realizacji programu profilaktyki	19
III. Cele Programu	20
IV. Rekomendacje	21
V. Realizatorzy Programu i podmioty współdziałające	21
VI. Finansowanie Programu	24
VII. Zidentyfikowane ryzyka dla Programu	24
VIII. Załączniki do Programu	24
IX. Wykaz źródeł	25
X. Spis tabel i wykresów	25

Wprowadzenie

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Bełchatowa na 2022 rok zwany dalej Programem, stanowi lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Cele i zadania zawarte w w/w Programie oparte są na diagnozie problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie Miasta Bełchatowa. Program jest kontynuacją analogicznych Programów obowiązujących w latach poprzednich i zakłada realizację działań, które są zgodne z kierunkami zawartymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Program charakteryzuje się wielopłaszczyznowym podejściem do kwestii przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz zwalczania narkomanii, a kierunki działań w nim określone stanowią rozwinięcie i kontynuację działań podejmowanych w latach poprzednich.

Znaczenie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz narkomanii podkreśla fakt, że profilaktyka uzależnień jest jednym z celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

Doświadczenia pandemii koronawirusa w roku 2020 i 2021 pokazały, że szereg działań realizowanych na podstawie Programu może być prowadzonych również w formie zdalnej z wykorzystywaniem narzędzi i komunikatorów internetowych oraz telefonu. W okresie największych obostrzeń związanych z przemieszczaniem się podczas epidemii była to jedyna dopuszczalna forma niektórych działań. Zapisy niniejszego Programu umożliwiają jego realizację oraz finansowanie w sposób dostosowany do aktualnej sytuacji epidemicznej - w zależności od aktualnych przepisów i wytycznych sanitarnych. Program uwzględnia opublikowane w dniu 9 kwietnia 2020 r. wytyczne Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dotyczące realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w okresie epidemii.

I. Diagnoza problemów alkoholowych i narkomanii

1.1. Wzorce spożywania alkoholu

Spożywanie alkoholu, a zwłaszcza konsekwencje z tym związane są ważnym tematem europejskim i światowym - żadne państwo nie jest wolne od tego problemu. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 jako swój cel strategiczny definiuje „zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu.”¹ Tak określony cel zakłada, że oprócz działań państwa na rzecz poprawy systemu ochrony zdrowia i zapewnienia adekwatnego poziomu finansowania, ważny jest styl życia społeczeństwa oraz fakt podejmowania przez poszczególne osoby różnych zachowań ryzykownych mogących mieć wpływ na stan ich zdrowia. Tymczasem, zgodnie z analizami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) postępującej się wskaźnikiem DALY (*Disability-Adjusted Life Year*), alkohol stanowi trzecie najważniejsze obciążenie chorobami i urazami. Najnowsze dane WHO wskazują, że nadmierne spożywanie alkoholu odpowiada za 5,3% zgonów na świecie każdego roku (a w grupie wiekowej 20-39 lat odpowiada za 13,5% wszystkich zgonów), szkodliwa konsumpcja alkoholu jest czynnikiem przyczyniającym się do wystąpienia więcej niż 200 chorób, istnieje związek przyczynowy między nadmiernym spożywaniem alkoholu a wieloma zaburzeniami psychicznymi i behawioralnymi, powoduje również znaczne straty społeczne i ekonomiczne dla samych osób pijących, ich rodzin i całego społeczeństwa.

Również w Polsce, wśród licznych problemów społecznych te związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów szkód alkoholowych i kosztów społecznych, a także ekonomicznych, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa. Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, takich jak zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i niedostosowanie społeczne, brak aktywności zawodowej.

Dane podawane zarówno przez agendy światowe (WHO), jak i polską (Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- PARPA) jednoznacznie wskazują na rosnące w naszym kraju spożycie alkoholu. Analizy PARPA wskazują, że mamy do czynienia z trendem wzrostowym: średnie spożycie czystego alkoholu na 1 mieszkańca wynosiło 6,52 litra w 1993 roku, analogiczne dane dla roku 2018 to już 9,55 litra. W badanym okresie zdarzały się okresy spadku poziomu konsumpcji, ale bardzo szybko były one kompensowane przez kolejne wzrosty. Najwyższy poziom konsumpcji wystąpił w roku 2013 (9,67 litra), drugim rekordowym rokiem był 2008 (9,58 litra), rok 2018 jest trzecim w kolejności jeśli chodzi o poziom konsumpcji alkoholu.²

Wśród najważniejszych konsekwencji życia w rodzinie z problemem alkoholowym i problemem narkomanii wyróżnia się szkody fizyczne, psychosomatyczne, psychologiczne, emocjonalne

¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642).

² <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>,

i psychospołeczne. Życie w rodzinie z problemem alkoholowym czy problemem narkomanii często jest związane z niższym statusem socjoekonomicznym, chronicznym stresem, ograniczonymi możliwościami zdobywania wykształcenia i kariery zawodowej. Dodatkowo członkowie rodzin z problemem alkoholowym czy też problemem narkomanii są grupą ryzyka, która jest szczególnie narażona na przemoc. Trzeba jednak pamiętać, że przemoc może mieć miejsce zarówno w tzw. rodzinach dysfunkcyjnych (gdzie są takie zjawiska, jak uzależnienie, bezrobocie itp.), jak i w rodzinach o wysokim statusie społecznym, w których z pozoru problemy nie występują.

Obecna sytuacja, z jaką mamy do czynienia, tj. pandemia, stres i lęk, a także ograniczenie kontaktów społecznych sprzyja wzrostowi spożycia alkoholu, który z kolei obniża odporność organizmu i może zwiększyć ryzyko ostrzejszego przebiegu choroby, a także sprzyja wzrostowi zachowań przemocowych wobec członków rodziny.

1.2. Wzorce używania narkotyków

Używanie nielegalnych substancji psychoaktywnych, a zwłaszcza konsekwencje z tym związane, są ważnym tematem europejskim i światowym - żadne państwo nie jest wolne od tego problemu. Konsekwencje te obejmują różne szkody zdrowotne (w tym zwłaszcza choroby infekcyjne związane z iniekcjami - zakażenie HIV, żółtaczką, chorobami wenerycznymi), niekiedy prowadzące do zgonów, ale również problemy społeczne, które mogą prowadzić do wykluczenia społecznego, zaburzeń funkcjonowania w społeczeństwie, bezdomności, bezrobocia, prostytucji czy przestępczości. Przeciwdziałanie narkomanii jest zadaniem ogólnoeuropejskim, zajmuje się tym m.in. Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA). Z organizacją tą współpracuje Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, które w Polsce realizuje zadania związane z profilaktyką, leczeniem, rehabilitacją, ograniczaniem szkód zdrowotnych i reintegracją społeczną, ograniczaniem podaży substancji psychoaktywnych, współpracą międzynarodową oraz badaniami i monitoringiem. Najnowszy raport EMCDDA wskazuje na kilka ogólnoeuropejskich wskazanych poniżej tendencji, które bez wątpienia dotyczą również Polski³:

- dostępność narkotyków w Europie jest wciąż duża, w niektórych rejonach zwiększa się, a problem narkotykowy przechodzi w Europie fazę dynamicznych zmian;
- sprzedaż narkotyków za pośrednictwem Internetu wciąż stanowi niewielki udział w całym rynku nielegalnych substancji psychoaktywnych, ale zwiększa się - szczególnie dotyczy to nowych substancji psychoaktywnych oraz nadużywania leków (przy czym kwestia ta nie dotyczy tylko tzw. głębokiej sieci, *darknetu*, ale także mediów społecznościowych i ogólnodostępnych portali internetowych);
- pojawiają się szczególnie groźne nowe substancje, zwłaszcza związane z benzodiazepinami, o których toksyczności niewiele wiadomo. Nowe substancje psychoaktywne stanowią największe wyzwanie dla polityki narkotykowej w Europie, pomimo wdrażanego systemu wczesnego ostrzegania i identyfikowania nowych substancji;

³ Europejski Raport Narkotykowy. Tendencje i osiągnięcia, Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA), 2018.

- konopie indyjskie to najczęściej stosowana substancja psychoaktywna w Europie (około pięć razy powszechniejsza niż inne);
- w Europie używa się znacznie bardziej zróżnicowanej grupy substancji psychoaktywnych niż dawniej - coraz powszechniejsze staje się „jednoczesne przyjmowanie różnych substancji, a indywidualne modele konsumpcji obejmują używanie eksperymentalne, problemowe i uzależnienie”⁴. Najbardziej szkodliwe formy używania (w tym iniekcje) wiążą się z heroiną i innymi opioidami (pomimo faktu, że ich konsumpcja utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie);
- wszystkich typów substancji psychoaktywnych częściej używają mężczyźni niż kobiety, dotyczy to zwłaszcza intensywnej i regularnej konsumpcji.

Powyższe stwierdzenia wskazują na dużą dynamikę zjawiska narkomanii w Europie, pojawiają się nowe trendy, które mogą zapowiadać większe znaczenie niektórych zjawisk (np. sprzedaż w Internecie), nowe wzory konsumpcji prowadzące do groźby przedawkowania, nowe formy reagowania na te zjawiska. Sprawia to, że szczególnie ważna jest aktualna wiedza o zjawisku narkomanii, śledzenie sytuacji i elastyczne reagowanie na zachodzące zmiany. W dostępnym na stronach EMCDDA datowanym na rok 2018 raporcie dotyczącym Polski wszystkie dane (dostarczone przez stronę polską) pochodzą z roku 2016 (podobnie jak w przypadku innych państw europejskich) - brakuje aktualnych badań pozwalających na wiarygodne określenie obecnej sytuacji w zakresie używania substancji psychoaktywnych.

Na podstawie dostępnych danych można jednak sformułować pewne hipotezy, które wciąż pozostają aktualne. Używanie narkotyków w Polsce jest zjawiskiem w większym stopniu dotyczącym mężczyzn niż kobiet oraz domeną osób młodszych.

1.3. Obszary koncentracji problemów społecznych w Bełchatowie

Podstawy Programu na rok 2022 zbudowane są na bazie badań ankietowych wśród młodzieży bełchatowskich szkół (kl. V -VIII Szkoły Podstawowej) oraz wśród 136 osób dorosłych na podstawie przeprowadzonych ankiet online.

Wyniki badań ujęte są w raportach pn.: „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych - Bełchatów 2018” oraz „Diagnoza problemów społecznych - Bełchatów 2020”.

Celem przeprowadzonych badań było zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych w Mieście Bełchatowie.

Działania badawcze miały na celu:

- zidentyfikowanie problemów dotyczących między innymi uzależnień w różnych grupach wiekowych;
- uchwycenie czynników prowokujących do powstawania sytuacji problemowych;
- określenie skali oraz zakresu tych problemów;

⁴ Europejski Raport Narkotykowy. Tendencje i osiągnięcia, Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA), 2018.

- rozpoznanie i zdiagnozowanie skutków występujących problemów;
- propozycję rozwiązań / zmniejszanie negatywnych konsekwencji.

Zebrany materiał badawczy posłużył analizie wybranych problemów społecznych. W badaniu wśród osób dorosłych uwzględnione zostały obszary, takie jak:

1. Problem alkoholowy (alkoholizm) - częstotliwość spożywania alkoholu, znajomość osób nadużywających napoje wysokokowe.
2. Problem nikotynowy - częstotliwość palenia, dostępność.
3. Problem narkotykowy - dostępność, znajomość osób zażywających narkotyki.
4. Problem przemocy - występowanie przemocy w rodzinie, perspektywa ofiary, postawy wobec przemocy domowej, reakcja na przemoc.
5. Problem uzależnień behawioralnych - uzależnienie od gier hazardowych.
6. Inne problemy społeczne - problem bezrobocia, ubóstwa, wykluczenia społecznego.

W badaniu wśród uczniów uwzględniono natomiast następujące obszary:

1. Problem alkoholowy (alkoholizm) - częstotliwość spożywania, dostępność, znajomość osób pijących, znajomość instytucji pomocowych.
2. Problem nikotynowy - częstotliwość palenia, dostępność, znajomość osób palących, znajomość konsekwencji zdrowotnych.
3. Problem narkotykowy - częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych, dostępność, znajomość osób biorących narkotyki, znajomość konsekwencji zdrowotnych.
4. Problem zażywania dopalaczy - częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych, dostępność, znajomość konsekwencji zdrowotnych.
5. Problem przemocy - perspektywa ofiary oraz świadka przemocy, uczestnictwo w czynnym akcie przemocy, występowanie przemocy rówieśniczej i w rodzinie.
6. Problem uzależnień behawioralnych - uzależnienie od komputera czy Internetu.

Ponadto badaniem zostali objęci także pracownicy punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz wyrobów tytoniowych.

1.4. Problemy z uzależnieniem od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych w świadomości dorosłych mieszkańców Bełchatowa - wyniki badań ankietowych

Uzależnienie od alkoholu wciąż stanowi w Polsce poważny problem. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w naszym kraju żyje około 800 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu, co stanowi około 2% całej populacji. Do osób pijących szkodliwie zaliczyć

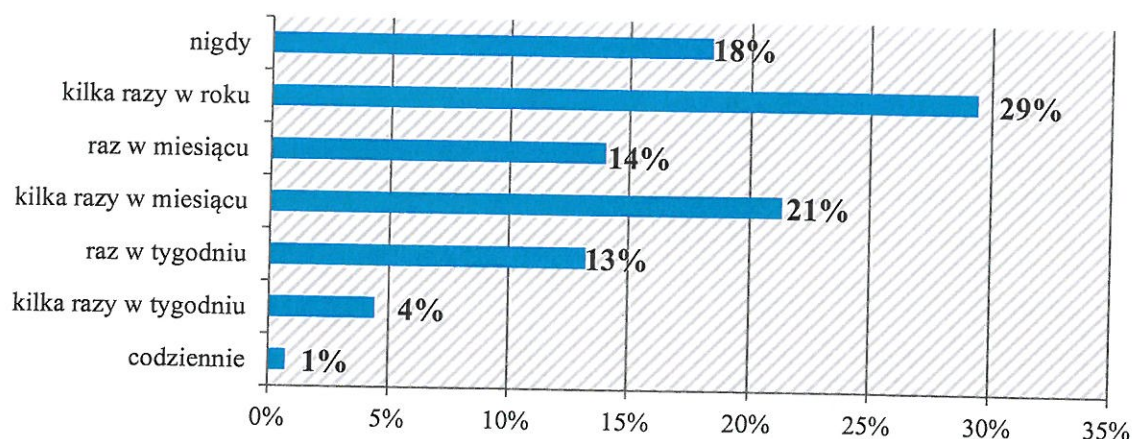

można natomiast 2-2,5 miliona osób, tj. 5-7% populacji⁵. O skali problemów w Bełchatowie informuje przeprowadzona w 2018 i 2020 roku diagnoza i odpowiedzi na poniższe pytania:

Pierwsze pytanie dotyczyło uzależnienia do alkoholu i odnosi się do częstotliwości jego spożywania. Możemy zauważyć, iż 4% sięga po alkohol kilka razy w tygodniu, 13% respondentów - raz w tygodniu, 21% - kilka razy w miesiącu, 14% - raz w miesiącu, natomiast 29% - kilka razy w roku. Abstynencję zadeklarowało zaledwie 18% mieszkańców, natomiast 1% badanych spożywa alkohol codziennie.

Wykres 1. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy spożywają alkohol - 111 osób

Poniższa tabela przedstawia ilość porcji alkoholu wypijanych przez ankietowanych w ciągu całego dnia, w którym go spożywają. Większość z respondentów deklaruje, że w dniu, w którym spożywa alkohol wypija 1-2 porcji tego napoju (74 osoby, tj. 70%). Nieco mniej mieszkańców wskazało na 3-4 porcje (18 osób, tj. 17%), 5-7 porcji (9 osób, tj. 9%), 8-10 porcji (3 osoby, tj. 3%) oraz 11 i więcej porcji (1 osoba, tj. 1%).

Tabela 1. Ile porcji alkoholu wypija Pan/Pani w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1-2	70%	74
3-4	17%	18
5-7	9%	9
8-10	3%	3
11-13 i więcej	1%	1

⁵<http://www.parpa.pl/index.php/33-analazy-badania-raporty/132-statystyki>

W dalszej kolejności respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że większość mieszkańców nigdy nie pracowało w stanie nietrzeźwości (104 osoby, tj. 95%). Do takiego zachowania przyznało się 5 badanych (5%), wśród których 4 ankietowanych stwierdziło, że miało to miejsce raz (4%), a w przypadku 1 osoby zdarzało się to sporadycznie (1%).

Tabela 2. Czy zdarzyło się Panu/Pani wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	95%	104
raz mi się to zdarzyło	4%	4
zdarza mi się to sporadycznie	1%	1
zdarza mi się to często	0%	0

Kolejną analizowaną w Diagnozie kwestią było prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu. Większość respondentów zadeklarowało, że nigdy nie kierowało pojazdem w stanie nietrzeźwości (106 osób, tj. 97%), na uwagę zasługuje jednak fakt, że 3 osobom zdarzyło się to raz (3%).

Tabela 3. Czy zdarzyło się Panu/Pani kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	97%	106
raz mi się to zdarzyło	3%	3
zdarza mi się to sporadycznie	0%	0
zdarza mi się to często	0%	0

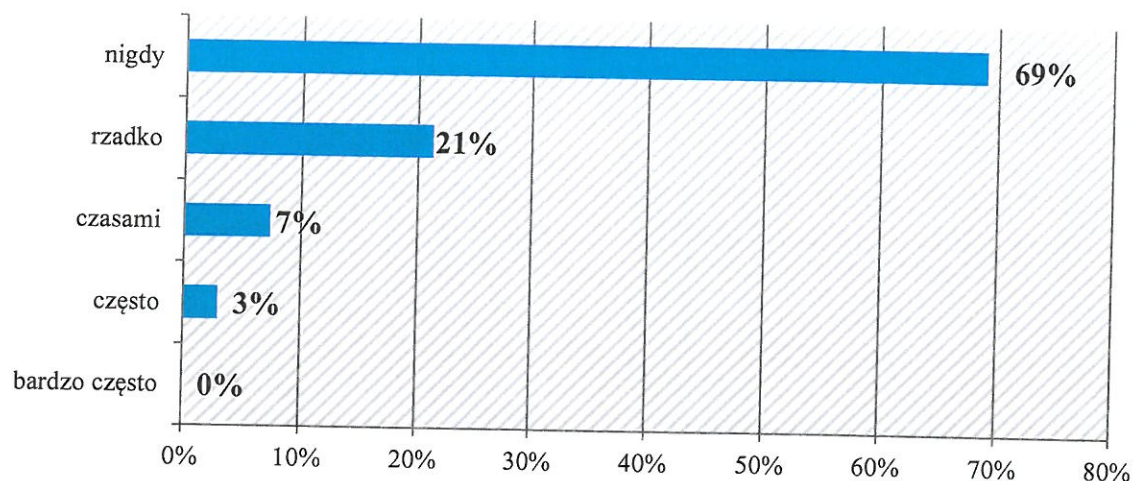
Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy - 136 osób

Następnym etapem badania było sprawdzenie skali problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu w Bełchatowie. Jak wynika z zebranych danych 31% respondentów było świadkiem prowadzenia pojazdu przez osoby nietrzeźwe. 21% badanych wskazało na odpowiedź „rzadko”, 7% stwierdziło, że było tego świadkiem czasami, a 3% - często.

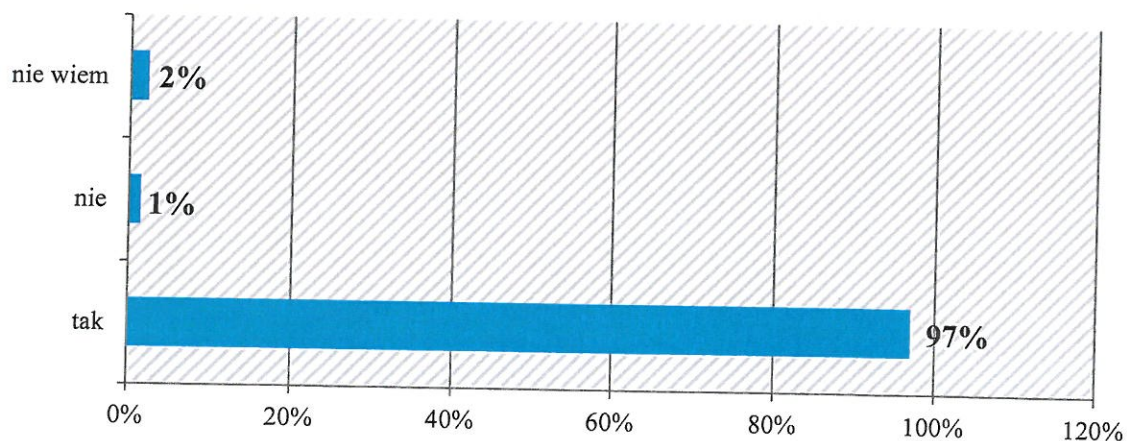

Wykres 2. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/Pani być świadkiem sytuacji w swojej miejscowości, kiedy ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

W jednym z pytań ankietowani wyrazili swoją opinię na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Zebrany materiał badawczy wykazał, że wśród niektórych mieszkańców Miasta, występuje brak świadomości w tym zakresie. Odpowiedź „nie wiem” zaznaczyło aż 2% badanych, zdaniem 1% picie alkoholu nie ma wpływu na rozwój dziecka, natomiast zdecydowana większość stwierdziła, że ma on negatywny wpływ (97%).

Wykres 3. Czy według Pana/Pani picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

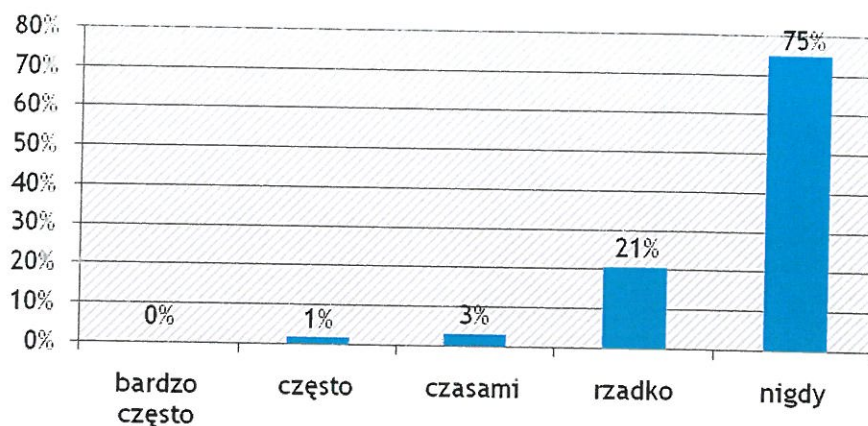

Respondenci zostali również poproszeni o określenie, czy zauważyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy na terenie swojej miejscowości, kobiety w ciąży spożywające alkohol. Do bycia tego świadkiem przyznało się 25% respondentów, w tym 21% było obserwatorem takiej sytuacji rzadko, 3% - czasami, natomiast 1% - często.

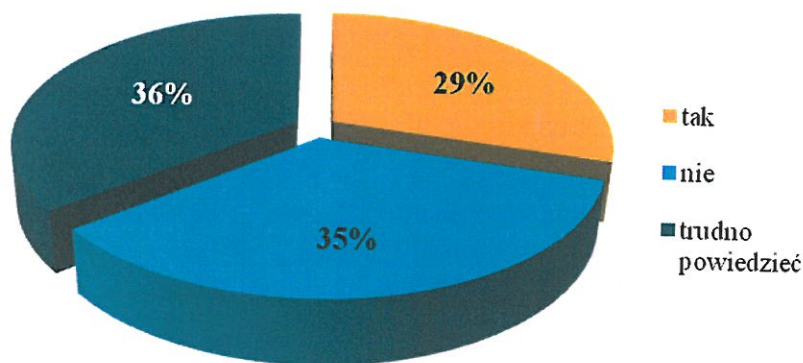

Wykres 4. Jak często w ostatnich 12 miesiącach widział/a Pan/Pani na terenie Miasta kobiety w ciąży spożywające alkohol?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy Bełchatowa mieli określić, czy na terenie Miasta należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży alkoholu. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że zdania były podzielone - za ograniczeniem ilości punktów jest 29% badanych, 35% jest przeciwnego zdania, natomiast 36% zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 5. Czy na terenie Miasta należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych?

Problem narkomanii stanowi duże zagrożenie, degradująco wpływa zarówno na zdrowie fizyczne, psychiczne, jak i relacje społeczne. Wiąże się z wysokimi kosztami poniesionymi nie tylko przez samą jednostkę uzależnioną, ale także całe społeczeństwo. Pomimo tego, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest w Polsce o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych, zjawisko to wciąż stanowi poważny problem. Według badań przeprowadzonych w 2018 roku odsetek osób w wieku 15-34 lata używających narkotyków w ciągu ostatniego roku wyniósł 10,4%, przy czym najczęściej stosowaną nielegalną substancją psychoaktywną okazała się marihuana⁶. Wśród negatywnych skutków wywołanych narkomanią wymienia się zarówno szkody zdrowotne, jak i społeczne, między innymi osłabienie i rozpad więzi rodzinnych, wykluczenie społeczne, utrata

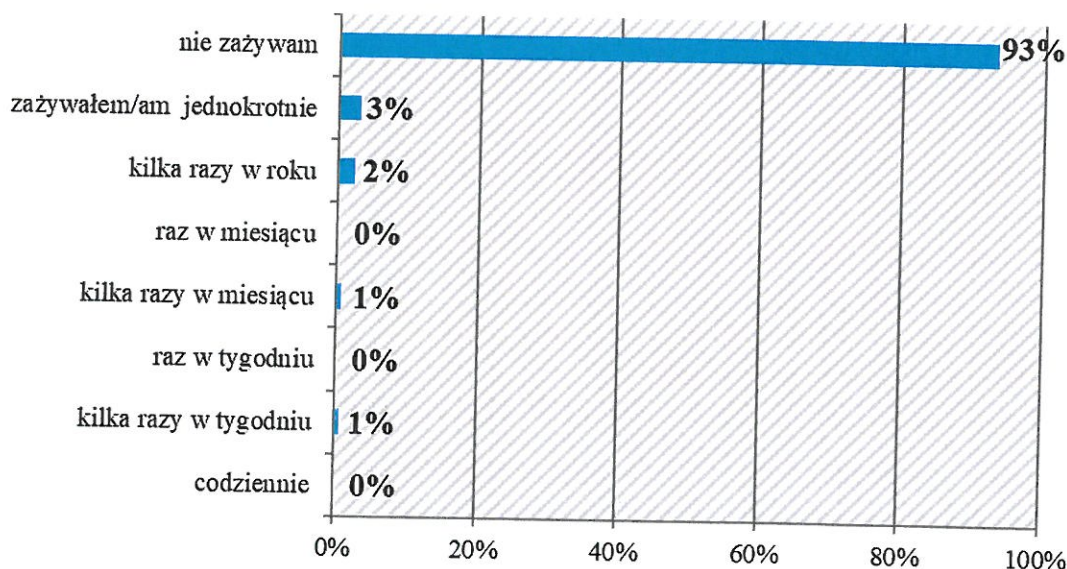
⁶Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2018.

zdolności do samodzielnego i odpowiedzialnego funkcjonowania, czy też konflikty z prawem. Zagrożeniem są również nowe substancje psychoaktywne, tzw. *dopalacze*. Ze względu na wysoką toksyczność oraz zmieniający się, nieznaną skład, ich jednokrotne zażycie może doprowadzić do nieodwracalnych skutków zdrowotnych, a nawet śmierci. Jak wynika z raportu *Głównego Inspektora Sanitarnego*, w 2018 roku zarejestrowanych zostało 4 260 przypadków interwencji medycznych związanych z zatruciem/podejrzeniem zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi⁷. Biorąc pod uwagę ryzyko szkód, konsekwencji prawnych, zdrowotnych oraz społecznych związanych z używaniem narkotyków i dopalaczy, konieczne jest realizowanie działań w obszarze profilaktyki, leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej osób uzależnionych.

Próba zidentyfikowania skali spożywania narkotyków, dopalaczy lub innych środków psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców Bełchatowa wykazała, iż sięgnięcie po tego typu substancje zadeklarowało 7% badanych, w tym 3% zażywało je jednokrotnie, 2% - kilka razy w roku, 1% - kilka razy w miesiącu, natomiast kolejny 1% - kilka razy w tygodniu.

Wykres 6. Jak często zażywa Pan/Pani środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy zażywali narkotyki, dopalacze lub inne substancje psychoaktywne - 9 osób.

W celu pogłębionej analizy określono, które substancje psychoaktywne zażywali dorośli mieszkańcy Bełchatowa. Wyniki badania ankietowego pokazały, iż najczęściej zażywaną substancją była marihuana (8 osób, tj. 89%) - podobnie jak ma to miejsce w całym kraju. Na drugim miejscu pod

⁷Raport Głównego Inspektora Sanitarnego: Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Warszawa.

względem liczby wskazań znalazły się środki nasenne (2 osoby, tj. 22%). Respondenci wskazywali również na takie substancje jak LSD, grzyby halucynogenne, ekstazy oraz leki w celu odurzania się (po 1 osobie, tj. 11%).

Tabela 4. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/Pani?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
marihuana	89%	8
środki nasenne	22%	2
LSD	11%	1
grzyby halucynogenne	11%	1
ekstazy	11%	1
leki w celu odurzania się	11%	1
amfetamina	0%	0
kokaina	0%	0
mefedron	0%	0
sterydy anaboliczne	0%	0
dopalacze	0%	0
inne	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Dorośli mieszkańcy miasta Bełchatowa, którzy wcześniej zadeklarowali spożywanie narkotyków, dopalaczy lub innych substancji psychoaktywnych zostali poproszeni również o określenie, czy doznali w związku z tym jakichś przykrych konsekwencji. Doświadczeń tego typu nie ma za sobą żaden respondent.

Tabela 5. Czy doznał/a Pan/Pani przykrych konsekwencji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie doznałem/am żadnych konsekwencji	100%	9
problemy ze zdrowiem	0%	0
problemy finansowe	0%	0
problemy w pracy	0%	0
wypadek lub uszkodzenie ciała	0%	0
inne	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

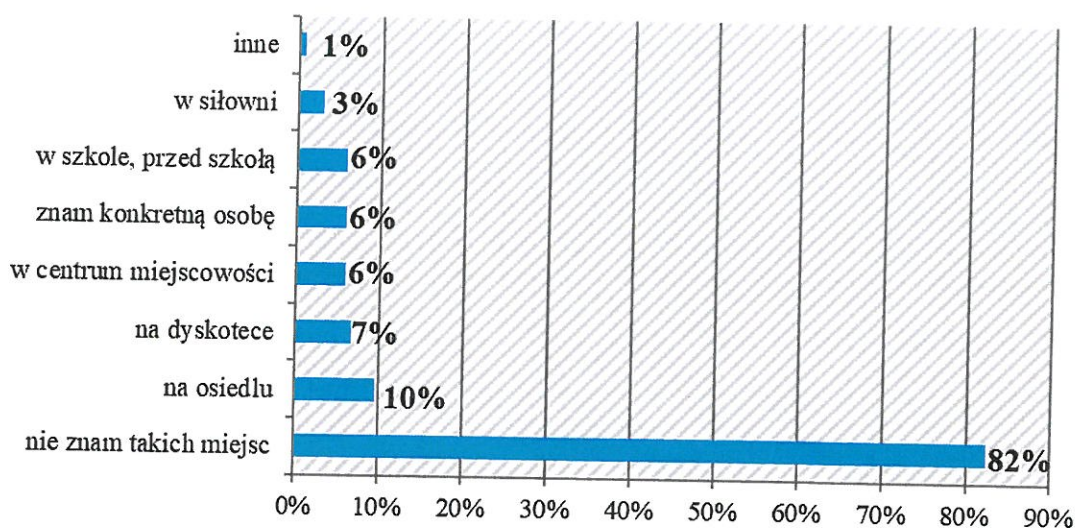
Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy - 136 osób

Respondentom zostało zadane pytanie również o znajomość konkretnych miejsc na terenie swojej miejscowości, gdzie można pozyskać narkotyki lub dopalacze. Badania wykazały

stosunkowo wysoki odsetek ankietowanych deklarujących znajomość takich miejsc, (18%), przy czym przeważająca część spośród tych osób wskazała na osiedle (10%) lub dyskotekę (7%). Po 6% wskazało na centrum miejscowości, znajomość konkretnej osoby oraz szkołę i jej otoczenie. Zdecydowanie rzadziej deklarowana była siłownia (3%). 1 osoba wskazała odpowiedź „inne”, gdzie stwierdziła, że „zawsze ktoś się znajdzie” (1%).

Wykres 7. Czy zna Pan/Pani miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

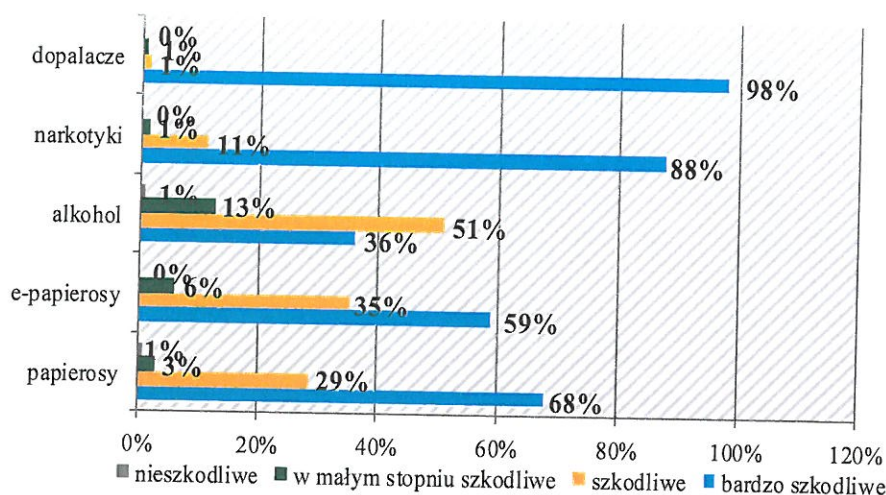
Opinia respondentów dotycząca szkodliwości dla zdrowia dopalaczy, narkotyków, alkoholu, e-papierosów i papierosów przedstawia się następująco:

- szkodliwość dopalaczy dostrzega 99% respondentów, natomiast 1% nie ma na ten temat świadomości;
- o szkodliwości narkotyków przekonanie ma 99%, natomiast przeciwnego zdania jest 1%;
- ze szkodliwości alkoholu zdaje sobie sprawę 87%, z kolei brak świadomości na temat negatywnych konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu ma 14%;
- e-papierosy są szkodliwe dla 94% badanych mieszkańców, a o ich niskiej szkodliwości przekonanie ma 6%;
- szkodliwość papierosów dostrzega 96% respondentów, natomiast nie zdaje sobie sprawy z ich szkodliwości - 4%.

Wykres 8. Jak ocenia Pan/Pani szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?

1.5. Picie alkoholu oraz zażywanie dopalaczy przez młodzież - wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2018 r.

Młodzież II etap edukacji

Wśród uczniów klas V i VI szkół podstawowych z terenu Bełchatowa pierwszy kontakt z alkoholem deklaruje 11,27% uczniów (9,01% dziewcząt oraz 13,51% chłopców). Pozostali badani - 88,73% przyznają, że nie pili jeszcze alkoholu.

Na pytanie, czy biorący udział w badaniu uczniowie znają w swoim otoczeniu osoby poniżej 19 roku życia, które sięgają po alkohol 30,35% badanych uczniów odpowiedziało, że zna takie osoby (31,90% chłopców oraz 28,78% dziewcząt spośród wszystkich ankietowanych). Pozostałe 69,65% badanych deklaruje brak takich znajomości.

Dostęp do alkoholu w swoim środowisku - 17,20% ankietowanych jest zdania, że kupno alkoholu to bardzo trudne zadanie, wręcz niemożliwe, 11,85% twierdzi, że zakup alkoholu jest raczej trudny, dlatego nie warto nawet podejmować wysiłku, kolejne 8,09% uważa, iż jest to trudne zadanie, ale prosząc odpowiednie osoby jest to osiągalne, 7,37% deklaruje, że zakup alkoholu jest raczej łatwy i nie wymaga dużego wysiłku i znajomości, a 4,91% badanych twierdzi, że właściwie każdy może swobodnie nabyć napoje alkoholowe. Pozostałe 50,58% odpowiada, że nie wie i nie interesuje się tym.

W badaniach nie zabrakło też pytania o znajomość konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu. 52,02% uczniów deklaruje, iż posiada ogólną wiedzę na temat skutków picia, a 31,22% twierdzi, że potrafi powiedzieć, jaki wpływ ma picie na poszczególne funkcje organizmu. Niemniej jednak 16,76% przyznaje, że nie zna zdrowotnych konsekwencji picia alkoholu.

Młodzież III etap edukacji

Poniżej prezentowane są dane statystyczne dotyczące spożywania napojów alkoholowych przez młodzież zamieszukującą Miasto Bełchatów.

Na pytanie, czy i kiedy zdarzyło im się po raz pierwszy wypić napój alkoholowy, 52,57% uczniów odpowiedziało, że taka sytuacja nie miała jeszcze miejsca. Spośród 258 ankietowanych mających za sobą inicjację alkoholową, 13,42% wskazało wiek 11 lat jako jej początek. Wiek 12 lat wskazało 8,46% respondentów. 13 lat to początek pierwszych inicjacji alkoholowych dla 13,42% uczniów, a 8,27% podaje wiek 14 lat, 2,21% wskazuje wiek 15 lat, a 1,65% ankietowanych deklaruje, że moment rozpoczęcia owej inicjacji przypada na wiek 16 lat. Biorąc pod uwagę płeć respondenta, dziewczęta najczęściej wskazują wiek 13 lat jako moment rozpoczęcia takiej inicjacji. W przypadku chłopców jest to najczęściej wiek 11 lat.

Zadając pytanie uczniom III etapu edukacji mającym już za sobą inicjację alkoholową, o okoliczności pierwszej próby jego spożywania, 39,93% z nich odpowiedziało, że miała ona miejsce na wakacjach, 49,22% badanych uczniów podało inne miejsce na przykład podczas wesela, imprezy u kolegi czy zabawy sylwestrowej, 7,36% badanych zadeklarowało, iż sięgnęło po alkohol na dyskotecę czy w pubie, a 3,49% deklaruje, że pierwszy raz piła podczas wagarów. Spośród tych, którzy pili już alkohol, 76,74% wskazuje, iż do „pierwszego razu” nikt ich nie namawiał, a alkohol pili z własnej inicjatywy. Pozostałe 23,26% pierwszy raz alkoholu spróbowało za namową osób trzecich.

Jak wskazują wyniki badań, młodzi ludzie piją alkohol raczej okazjonalnie. Uczniowie mający za sobą inicjację alkoholową przyznają, że był to w większości jednorazowy wyskok - 50,77%. Kilka razy w roku deklaruje spożycie alkoholu 31,40% pijących uczniów, natomiast kilka razy w miesiącu - 8,14% ankietowanych, 3,10% twierdzi, iż spożywa napoje alkoholowe kilka razy w tygodniu, a 6,59% deklaruje, że pije alkohol codziennie lub prawie codziennie.

Powyższa analiza dotycząca badań na temat spożywania alkoholu pokazuje, iż 11,27% ankietowanych uczniów II etapu edukacji przyznaje się do odbycia inicjacji alkoholowej, a 30,35% odpowiada, że zna w swoim środowisku osoby poniżej 19 roku życia spożywające napoje procentowe. Warto dodać, że chłopcy częściej próbują napoje alkoholowe i to też oni znają więcej niepełnoletnich pijących.

Kolejno z deklaracji badanych dowiadujemy się, że uczniowie nie posiadają wiedzy na temat dostępu do alkoholu, gdyż najczęściej nie interesują się jego kupnem (50,58%). Co więcej, 52,02% ankietowanych przyznaje, że posiada wiedzę na temat ogólnych skutków picia alkoholu a 31,21% potrafi powiedzieć jaki wpływ ma picie na poszczególne funkcje organizmu. Jednak należy zaznaczyć, że 16,76% uczniów tych konsekwencji nie zna.

Natomiast 47,43% ankietowanych uczniów III etapu edukacji przyznaje się do picia napojów alkoholowych, a wiek 11 oraz 13 lat został najczęściej wskazany jako moment inicjacji alkoholowej. Dla dziewcząt był to najczęściej 13 rok życia, a dla chłopców 11 rok życia. Ponadto, z deklaracji badanych odczytujemy, że ankietowani mający za sobą próbę spożywania napojów wysokowych, najczęściej pierwszy raz alkohol pili z własnej inicjatywy, a nie po namowie osób trzecich. Odpowiedzi tej udzieliło 76,74% respondentów. Analizując powyższe wyniki dowiadujemy się, iż częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów jest raczej jednorazowa, a uczestnictwo w różnego typu

impresach, jak domówki czy zabawa sylwestrowa to czas, kiedy badani próbują napoje procentowe najczęściej. Prócz tego, 62,68% ankietowanych przyznaje, iż zna niepełnoletnie osoby pijące.

Co więcej, pytając o dostęp do alkoholu badani najczęściej deklarują brak wiedzy w tym temacie wynikający z faktu, iż nie są zainteresowani jego kupnem.

W przypadku danych dotyczących konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu większość badanych, bo blisko 89% posiada ogólną lub szczegółową wiedzę na ich temat.

Problem „dopalaczy” pojawił się w Europie w połowie poprzedniej dekady. W Polsce zaczął narastać w ostatnich latach. Problem ten rozwijał się na styku grupy substancji legalnych i nielegalnych. „Dopalacze” oferowane są w większości krajów europejskich, a także w Internecie. Wszędzie problem ten jest przedmiotem troski władz i zaniepokojenia społecznego. Nasza wiedza na temat dopalaczy jest wrywkowa, zarówno w wymiarze farmakologicznym, jak i społeczno - kulturowym. Brak nawet precyzyjnej naukowej definicji „dopalaczy”. Określić je można jako preparaty zawierające w swym składzie substancje psychoaktywne nieobjęte kontrolą prawną. Niektóre z nich są pochodzenia roślinnego, inne - syntetycznego. Dopalacze w zasadzie cieszą się statusem legalności - jednak obrót nimi odbywa się na zasadach pewnego wybiegu, stanowi omińnięcie prawa. W Polsce dopalacze jeszcze do października 2010 sprzedawane były jako produkty kolekcjonerskie, w innych krajach sprzedawane bywają jako kadzidółka, sole do kąpieli, odświeżacze powietrza, itp.

Poniżej wyniki na temat wiedzy oraz stopnia trudności zakupu dopalaczy w uznaniu uczniów z Miasta Bełchatów.

Badając dość nowe zjawisko używania dopalaczy, uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź, czy kiedykolwiek używali dopalaczy. Większość ankietowanych - 97,79% odpowiedziała, że ich nie zażywała. 2,21% badanych przyznało się do takiego działania. Było to 2,32% dziewcząt i 2,11% chłopców.

Co więcej, 66,73% badanych uczniów postrzega dopalacze jako realne zagrożenie. Dla 10,11% ankietowanych jest to objaw chwilowej mody, a dla 13,97% to przereklamowany temat. Pozostałe 9,19% ma inne zdanie. Respondenci zapytani o znajomość w swoim środowisku osób zażywających dopalacze - 9,19% (w tym 8,11% dziewcząt oraz 10,19% chłopców) odpowiedziało twierdząco na to pytanie, pozostałe - 90,81% przyznało, że nie zna takich osób.

Ponadto, 7,54% badanych uczniów (w tym 6,56% dziewcząt oraz 8,42% chłopców) zadeklarowało, że posiada wiedzę, gdzie i od kogo można kupić dopalacze, 37,32% odpowiedziało, że nie posiada wiedzy na ten temat, a ponad połowa, bo 55,14% zaznaczyło, że nie wie i nie interesuje się tym.

Co więcej, większość ankietowanych - 80,32% jest zdania, że dopalacze nie pomagają w sytuacji kryzysowej. Kolejne 12,87% nie ma zdania w tym temacie, a 3,68% uzależnia to od sytuacji. 3,13% zadeklarowało, iż dopalacze są pomocne w takich przypadkach.

Ponadto, badani wysoko oceniają swoją wiedzę na temat zdrowotnych konsekwencji zażywania dopalaczy. 61,40% uczniów posiada ogólną wiedzę na temat skutków ich brania, a 28,31% deklaruje, że

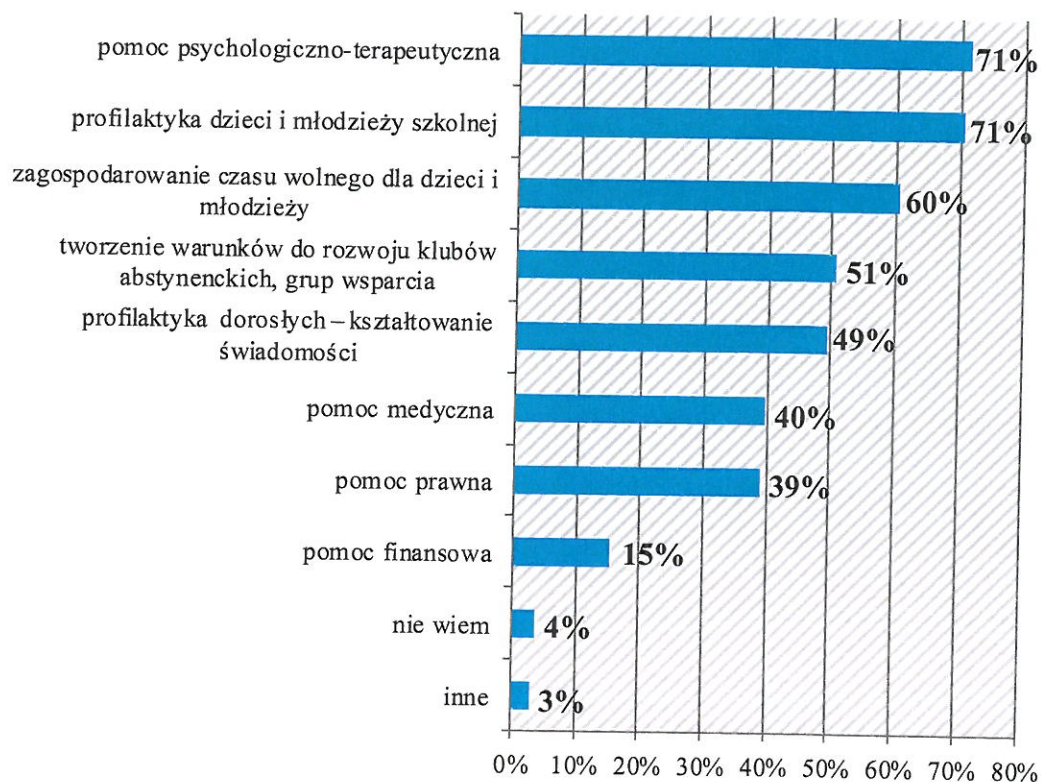

potrafi powiedzieć, jaki wpływ mają dopalacze na poszczególne funkcje organizmu i narządy. Pozostałe 10,29% uczniów przyznaje, że nie zna zdrowotnych konsekwencji ich zażywania.

Dane uzyskane w powyższych badaniach dotyczących zażywania dopalaczy przez uczniów, pokazują, że większość ankietowanych z terenu Bełchatowa nigdy nie brała substancji psychoaktywnych, jakimi są dopalacze. Jednak 9,19% respondentów odpowiada, że zna w swoim środowisku osoby zażywające takie substancje, a 7,54% wie, gdzie i od kogo można je kupić. Prócz tego, niecałe 90% badanych przyznaje, że posiada wiedzę na temat ogólnych lub szczegółowych konsekwencji zdrowotnych ich brania.

Według ankietowanych mieszkańców Bełchatowa na temat tego, jakie ich zdaniem działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, najczęściej odpowiedzi padło na pomoc psychologiczno-terapeutyczną oraz profilaktykę dzieci i młodzieży szkolnej (po 71%). Wśród najczęściej wskazywanych przez badanych odpowiedzi pojawiły się również zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (60%), tworzenie warunków do rozwoju klubów abstynenckich i grup wsparcia (51%), a także profilaktyka dorosłych, poprzez kształtowanie świadomości (49%). Działanie w postaci pomocy finansowej poparło tylko 15% respondentów. 4% mieszkańców nie posiada wiedzy na ten temat, natomiast 3% wskazało na inne, bliżej nieokreślone działania.

Wykres 9. Jakie działania według Pana/Pani powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

II. Strategiczne kierunki realizacji programu profilaktyki

Na podstawie dokonanej diagnozy stwierdzić można, iż na terenie Miasta Bełchatów niezbędne będzie podjęcie następujących działań:

1. W zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne.
  - Kontynuacja programów obejmujących zagadnienia podnoszące świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji spożywania alkoholu, używania narkotyków czy innych substancji psychoaktywnych. Szeroki zakres wiedzy przekłada się bowiem na odpowiedzialność przy podejmowaniu decyzji związanych z piciem alkoholu czy używania narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych.
  - Kontynuacja programów profilaktycznych wspierających rozwój osobowości i zdolności interpersonalnych młodych ludzi, które są niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy substancji psychoaktywnych. Nacisk powinien być położony w szczególności na bycie asertywnym, gdyż uczniowie znają naprawdę wiele niepełnoletnich osób np. palących papierosy, spożywających alkohol, zażywających narkotyki czy dopalacze. Procent takich znajomości wzrasta z wiekiem. Ponadto, jak wynika z badań, wielu uczniów za namową osób trzecich dokonuje inicjacji alkoholowej czy eksperymentuje z innymi substancjami psychoaktywnymi.
  - Ułatwianie dostępności informacji na temat instytucji zajmujących się pomocą osobom dotkniętym problemem przemocy. Niestety, badania pokazały, że wielu uczniów nie ma wiedzy na temat takich instytucji, a jest ona niezbędna do otwarcia się osób pokrzywdzonych przed potencjalnymi doradcami. Dużym ułatwieniem takiego kontaktu jest anonimowość, którą gwarantują takie instytucje, a pomaga ona w zmierzeniu się np. z problemami przemocy.
2. Realizacja szkoleń i warsztatów dla uczniów z zakresu profilaktyki społecznej.
3. Realizacja warsztatów dla nauczycieli i wychowawców z zakresu tworzenia, realizacji, monitoringu i ewaluacji programów profilaktycznych.
4. Realizacja programów podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych konsekwencji nadużywania alkoholu, używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.
5. Kontynuacja szkoleń dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
6. Kontrola punktów sprzedaży alkoholu przez odpowiednie służby powołane do tego celu.
7. Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
8. Wykorzystanie lokalnych zasobów do tworzenia koalicji na rzecz ograniczenia problemów alkoholowych i związanych z narkomanią.

Rada Miejska w Bełchatowie podjęła Uchwałę Nr XLIX/458/18 z dnia 27 czerwca 2018 r. w sprawie określenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie

Miasta Bełchatowa. Ustalono maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Miasta, odrębnie dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych:

- 1) zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia:
  - a) w miejscu sprzedaży - 95 zezwoleń;
  - b) poza miejscem sprzedaży - 180 zezwoleń;
- 2) zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia:
  - a) w miejscu sprzedaży - 55 zezwoleń;
  - b) poza miejscem sprzedaży - 130 zezwoleń;
- 3) zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu przeznaczonych do spożycia:
  - a) w miejscu sprzedaży - 55 zezwoleń;
  - b) poza miejscem sprzedaży - 145 zezwoleń.

III. Cele Programu

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, a także ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych, psychologicznych i społecznych, wynikających z uzależnienia poprzez doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i dostosowywanie go do zmieniających się potrzeb i skali problemów.

Cele szczegółowe przyczyniające się do osiągnięcia celu głównego to:

- 1) Ograniczenie wpływu ryzykownego i szkodliwego spożywania alkoholu i używania narkotyków oraz uzależnienia od tych środków na funkcjonowanie rodzin.
- 2) Ograniczanie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu oraz narkotyków.
- 3) Wzmocnienie instytucjonalne realizatorów Programu oraz podniesienie poziomu kompetencji profesjonalistów zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii.
- 4) Profilaktyka uzależnień i problemów związanych ze spożywaniem alkoholu i narkotyków.

Do realizacji celów szczegółowych przyczynią się również działania horyzontalne (realizowane w ramach każdego z celów szczegółowych), tj. badania, szkolenia, kampanie.

Cel główny w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom realizowany będzie w następujących obszarach:

- 1) profilaktyka, edukacja, działania informacyjne;
- 2) leczenie, rehabilitacja, ograniczanie szkód zdrowotnych, terapia;
- 3) reintegracja społeczna.

IV. Rekomendacje

Cele i zadania ujęte w niniejszym Programie są zgodne z rekomendacjami do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych opublikowanymi przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii.

Ponadto realizatorom Programu rekomenduje się:

- realizację długoterminowych i kompleksowych działań profilaktycznych w szkołach, opartych na rzetelnej diagnozie, kładących większy nacisk na problematykę uzależnień, w szczególności od alkoholu oraz programów ukierunkowanych na rozwijanie umiejętności interpersonalnych, w tym naukę zachowań asertywnych oraz sposobów radzenia sobie ze stresem, jak również umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów;
- realizację szkolnych i świetlicowych programów skierowanych do młodzieży w wieku 12-14 lat, wśród których obserwuje się wzrost spożycia alkoholu lub narkotyków, gdyż najlepsze efekty będą osiągnięte przez podejmowanie działań w środowisku rówieśniczym, nie na poziomie instytucjonalnym;
- realizację programów skierowanych do rodziców i opiekunów, dotyczących odpowiedzialnego podejścia do problemu w przypadku stwierdzenia spożywania alkoholu lub narkotyków przez dzieci i młodzież;
- realizację programów szkoleniowych adresowanych do właścicieli i pracowników małych sklepów osiedlowych, pracowników sklepów wielkopowierzchniowych, stacji paliw, właścicieli i pracowników lokali gastronomicznych w zakresie m.in. zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim;
- realizację programów profilaktyki środowiskowej.

V. Realizatorzy Programu i podmioty współdziałające

W realizacji Programu uczestniczą wydziały i zespoły Urzędu Miasta Bełchatowa, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie oraz partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy przez realizatorów, w zależności od celu i rodzaju działania (osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, w tym m.in. kościoły, związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe). Miasto współpracuje również z podmiotami leczniczymi.

Realizując zadania publiczne z zakresu ograniczenia: występowania uzależnień, nadużywania alkoholu, używania innych środków psychoaktywnych oraz towarzyszących im negatywnych zjawisk - wynikające z harmonogramu Programu - Miasto Bełchatów, w zależności od celu i rodzaju zadania, ściśle współpracuje z organizacjami pozarządowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi.

Podmioty te realizują zadania z obszaru profilaktyki uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, terapii, rehabilitacji i postrehabilitacji, edukacji publicznej oraz interwencji kryzysowej. Zlecenie zadań do realizacji odbywa się w formie powierzenia lub wsparcia wykonania zadania, (przy procedurze zlecenia zadań organizacjom pozarządowym (NGO) zastosowanie ma ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie), chyba że przepisy odrębne przewidują inny tryb zlecenia.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zasady jej finansowania

W Bełchatowie działa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej „Komisją”, powołana na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez Prezydenta Miasta Bełchatowa, realizująca następujące zadania:

1. Inicjowanie działań w zakresie określonym w art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Uczestniczenie w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego zajmującego się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
3. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, w tym kierowanie do sądów wniosków o orzeczenie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.
4. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 130 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
5. Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą Rady Miejskiej w Bełchatowie, zgodnie z art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
6. Dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych we współpracy ze Strażą Miejską w Bełchatowie.
7. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi i osobami prawnymi oraz innymi podmiotami w realizacji Programu.
8. Zawiadamianie właściwych organów administracji publicznej w przypadku otrzymania informacji o sprzedaży alkoholu niezgodnie z przepisami prawa.

W skład Komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Komisja pracuje do czasu powołania nowego składu Komisji. Członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie za udział w posiedzeniach i wykonywanie czynności związanych z pracą Komisji na następujących zasadach:

- a) przewodniczącemu Komisji przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie miesięczne w wysokości **750,00 zł brutto**;
- b) członkom Komisji przysługuje zryczałtowane miesięczne wynagrodzenie w wysokości **570,00 zł brutto**.

Podstawę do wypłacenia wynagrodzenia, o którym mowa powyżej stanowi podpis złożony na listach obecności z poszczególnych posiedzeń Komisji i Zespołów Roboczych.

Zryczałtowane wynagrodzenie, o którym mowa powyżej obniża się o:

- a) 20% w przypadku każdej nieobecności w posiedzeniu Komisji;
- b) 20% w przypadku każdej nieobecności w posiedzeniu Zespołu Roboczego.

W przypadku, gdy w danym miesiącu członek Komisji nie bierze udziału w zwołanych posiedzeniach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz w posiedzeniach Zespołów Roboczych potrąca się 100 % wynagrodzenia.

Zryczałtowane wynagrodzenie, o którym mowa powyżej, wzrasta o 20 % w przypadku udziału członka Komisji w obowiązkowym szkoleniu, wynikającym z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r., odbywającym się poza miejscem zamieszkania.

Posiedzenia Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołów Roboczych odbywają się co najmniej jeden raz w miesiącu.

Przewodniczący Komisji reprezentuje Komisję na zewnątrz, w tym jest upoważniony do składania podpisu w jej imieniu pod wnioskami do sądu o zobowiązanie osób uzależnionych do poddania się leczeniu odwykowemu oraz skierowaniu na badanie przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia.

VI. Finansowanie Programu

Realizacja zadań Programu finansowana jest z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wnoszonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż oraz dodatkowo, w miarę możliwości, z innych środków własnych Miasta Bełchatowa. Zadania realizowane w ramach Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych Wojewody Łódzkiego oraz Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, z darowizn, zapisów i innych wpływów od osób prawnych i fizycznych oraz funduszy Unii Europejskiej, a także ze środków własnych realizatorów.

Zaplanowana kwota przeznaczona na realizację Programu wynosi 1 508 000,00 zł.

VII. Zidentyfikowane ryzyka dla Programu

Na realizację celów Programu mogą wpływać różne, zmieniające się w czasie, czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, tzw. czynniki ryzyka. Mogą one wspomagać osiągnięcie celów lub wręcz przeciwnie - stanowić przeszkodę w ich realizacji.

Należy podkreślić, iż w ramach realizacji Programu, szanse na efektywną realizację celów będą systematycznie identyfikowane, analizowane i wykorzystywane.

Uwzględnienie zarządzania ryzykiem w procesie planowania strategicznego pozwoli na ograniczenie liczby sytuacji nieprzewidywalnych, które mogą stanowić przeszkodę w osiągnięciu

złożonych celów. Zapewniona zostanie możliwość podejmowania działań z wyprzedzeniem, pozwalających na wdrożenie kompleksowych mechanizmów ograniczających wystąpienie ryzyka oraz jego wpływu na realizowane zadania. Dlatego konieczna będzie nieustanna obserwacja faktów i zdarzeń traktowanych jako czynniki ryzyka, zarówno występujących w obrębie Miasta Bełchatowa, jak i w jego otoczeniu. Dotyczy to już zidentyfikowanych ryzyk, jak i nowych zagrożeń, które mogą się pojawić w przyszłości.

Zasadnicze ryzyka mogą stanowić nowelizacje ustaw, powodujące zmiany podziału i zakresów kompetencji w strukturze organizacyjnej Miasta Bełchatowa. Może to spowodować nieadekwatność systemu realizacji Programu i skutkować opóźnieniem bądź wstrzymaniem jego realizacji. Kolejnym zagrożeniem jest rosnąca presja ze strony władz centralnych na lokalne samorządy obciążająca finansowo ich budżety, szczególnie w czasie pandemii.

Zarządzanie ryzykiem służy nie tylko poprawie skuteczności i efektywności w osiąganiu celów, ale jest przede wszystkim narzędziem zarządczym.

VIII. Załączniki do Programu

Załącznik 1

1. Standard Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego.
2. Standard jakości programów profilaktycznych realizowanych w szkołach i innych placówkach systemu oświaty oraz placówkach wsparcia dziennego.
3. Standard Lokalnego Systemu Wsparcia.
4. Standard działań opiekuńczo-wychowawczych skierowanych do dzieci i młodzieży.
5. Standard zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży jako element całorocznej pracy profilaktycznej/socjoterapeutycznej.

Załącznik 2

1. Harmonogram realizacji działań.

WICEPREZYDENT MIASTA Wydziału Spraw Społecznych

mgr Łukasz Politański

DYREKTOR

mgr Iwona Nowak

IX. Wykaz źródeł

1. Europejski Raport Narkotykowy. Tendencje i osiągnięcia, Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA), 2018.
2. <http://www.parpa.pl/index.php/33-analizy-badania-raporty/132-statystyki>.
3. <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>.
4. *Raport Głównego Inspektora Sanitarnego: Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018*, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Warszawa.
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642).

X. Spis tabel i wykresów

Spis tabel

Tabela 1. Ile porcji alkoholu wypija Pan/Pani w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).....	8
Tabela 2. Czy zdarzyło się Panu/Pani wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?	9
Tabela 3. Czy zdarzyło się Panu/Pani kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?.....	9
Tabela 4. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/Pani?	13
Tabela 5. Czy doznał/a Pan/Pani przykrych konsekwencji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych?	13

Spis wykresów

Wykres 1. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?	8
Wykres 2. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/Pani być świadkiem sytuacji w swojej miejscowości, kiedy ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?.....	10
Wykres 3. Czy według Pana/Pani picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?	10
Wykres 4. Jak często w ostatnich 12 miesiącach widział/a Pan/Pani na terenie Miasta kobiety w ciąży spożywające alkohol?.....	11
Wykres 5. Czy na terenie Miasta należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych?	11
Wykres 6. Jak często zażywa Pan/Pani środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?.....	12
Wykres 7. Czy zna Pan/Pani miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?.....	14
Wykres 8. Jak ocenia Pan/Pani szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?.....	15
Wykres 9. Jakie działania według Pana/Pani powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?	18

**Standard
Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego**

1. Cele wprowadzenia przedmiotowego standardu:
  - 1) ułatwienie dostępu mieszkańcom Miasta Bełchatowa do profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz wiedzy w dziedzinie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii i innych uzależnień, a w szczególności w dziedzinie ochrony przed przemocą w rodzinie;
  - 2) zmniejszenie poziomu bezradności osób uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających oraz osób współuzależnionych, będących mieszkańcami Miasta Bełchatowa.
2. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny prowadzi działalność, w szczególności dla:
  - 1) osób uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających;
  - 2) członków rodzin osób uzależnionych;
  - 3) doświadczających przemocy;
  - 4) będących w kryzysie.
3. Do zadań Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego należy w szczególności:
  - 1) motywowanie do podjęcia leczenia oraz kierowanie do specjalistycznych placówek;
  - 2) wstępna diagnoza i ocena sytuacji rodzinnej;
  - 3) udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu (np. uruchamianie przy Punkcie grup wsparcia po zakończonym programie leczenia w placówce odwykowej);
  - 4) inicjowanie interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy w rodzinie;
  - 5) stałe aktualizowanie bazy danych o wszelkich formach pomocy;
  - 6) prowadzenie informacji telefonicznej;
  - 7) prowadzenie statystyki udzielonych porad i konsultacji.
4. Baza lokalowa.
  - 1) Punkt Informacyjno-Konsultacyjny powinien mieścić się docelowo w co najmniej 3 pomieszczeniach przeznaczonych na:
    - a) pracę administracyjno-informacyjną;
    - b) indywidualną pracę z klientem umożliwiającą nieskrępowaną rozmowę;
    - c) toaletę.
  - 2) Punkt Informacyjno-Konsultacyjny powinien być wyposażony w telefon i komputer.
5. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny działa co najmniej 5 dni w tygodniu w wymiarze minimum 15 godzin tygodniowo, w tym trzy razy w tygodniu po południu od godz. 16.00.

6. Obsada personalna i kwalifikacje pracowników: Osoby realizujące zadania w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych powinny posiadać wykształcenie wyższe kierunkowe zgodne z zakresem udzielanych konsultacji i posiadać znajomość oferty Miasta Bełchatowa w zakresie profilaktyki uzależnień, leczenia i przeciwdziałania przemocy.
7. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny nie prowadzi terapii, grup samopomocy ani innych długotrwałych działań skierowanych do mieszkańców.

**Standard
jakości programów profilaktycznych
realizowanych w szkołach i innych placówkach systemu oświaty
oraz
placówkach wsparcia dziennego**

Program profilaktyczny to działania psychoedukacyjne podejmowane według określonego scenariusza, których celem jest zapobieganie zachowaniom ryzykownym uczniów i szkodom wynikającym z problemów w ich otoczeniu.

Programy profilaktyczne powinny być systematycznie kontrolowane i weryfikowane, by mogły dawać wysoką gwarancję korzyści dla odbiorców. Jakość jest kategorią wielowymiarową, toteż standardy odnoszą się do wielu obszarów i wymiarów działań profilaktycznych.

- 1) Program profilaktyczny powinien być dostosowany do potrzeb i problemów odbiorców.
- 2) Decyzja o stosowaniu programu powinna być zawsze poprzedzona wstępną diagnozą w celu dostosowania do lokalnych warunków.
- 3) Program powinien mieć wyraźnie określonego adresata.
- 4) Należy określić wiek odbiorców oraz poziom edukacji, ponieważ potrzeby, problemy i możliwości odbiorców w różnym wieku są odmienne.

Programy dotyczą wąskiego zakresu spraw i zmierzają do usuwania skutków zachowań problemowych i napotykanych trudności środowiskowych, mogą też dotyczyć głębszych uwarunkowań dysfunkcji. Innymi słowy, mogą być skierowane na usuwanie tylko objawów lub też przyczyn zaburzeń. Spełnianie kryteriów nowoczesnego kształcenia podnosi atrakcyjność i efektywność programów profilaktycznych. Należą do nich:

- 1) aktywne metody pracy np. dyskusja, "burza mózgów", odgrywanie ról;
- 2) aranżowanie osobistych doświadczeń i odkryć;
- 3) elementy pedagogiki zabawy;
- 4) kształtowanie ważnych umiejętności życiowych poprzez trening i doświadczenia praktyczne w toku programu.

Organizacja programu

1. Program profilaktyczny powinien być zaprojektowany zgodnie z możliwościami finansowo - organizacyjnymi szkół i placówek.
2. Program profilaktyczny powinien zakładać kontynuację działań.

3. Szkoła decydując się na podejmowanie działań profilaktycznych w formie programów powinna przewidzieć kontynuację, również w postaci działań własnych.
4. Program profilaktyczny powinien podlegać ocenie skuteczności, czyli ewaluacji.
5. Jak wskazują badania naukowe prowadzone w obszarze skuteczności różnorodnych oddziaływań w profilaktyce uniwersalnej, a więc adresowanej do całej populacji uczniów, takie rodzaje działań jak festyny, konkursy, zajęcia sportowe, alternatywne formy spędzania czasu itp., jako samodzielna strategia profilaktyczna nie mają potwierdzonej skuteczności w zakresie ograniczania spożywania substancji psychoaktywnych przez młodych ludzi.
6. Należy dążyć do tego, aby w ramach działań profilaktycznych zwiększać udział tych programów, które mają potwierdzoną skuteczność.

Standard Lokalnego Systemu Wsparcia

Koncepcja Lokalnego Systemu Wsparcia (LSW) zakłada całościową ofertę usług dostosowanych do potrzeb rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym. Lokalny System Wsparcia tworzą przedstawiciele instytucji, niezbędni do zbudowania kompleksowej i interdyscyplinarnej oferty usług dla rodzin wymagających wsparcia. Wskazane jest tworzenie Lokalnego Systemu Wsparcia na mikroobszarach wyszczególnionych na mapach kumulacji problemów społecznych, jako obszarach wymagających szczególnej koncentracji działań kompleksowych i interdyscyplinarnych.

Istotną rolę w funkcjonowaniu LSW odgrywa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który to z mocy ustawy i zgodnie ze swoim statutem jest zobowiązany do udzielania rodzinom różnych form wsparcia.

LSW ma wspomagać rodzinę w wypełnianiu jej podstawowych funkcji i rozwiązywaniu jej problemów. Rozwiązania dostępne w ramach tego systemu powinny mobilizować rodzinę do zmiany, stwarzać warunki umożliwiające lub ułatwiające podejmowanie własnych działań oraz towarzyszyć rodzinie w konsekwentnym dążeniu do lepszego wypełniania swoich funkcji. Skoordynowanie i zintegrowanie działań lokalnych podmiotów na rzecz rodziny gwarantuje skuteczność podejmowanych rozwiązań.

Działania skierowane do dzieci i młodzieży oraz ich rodzin realizowane będą w podziale na grupy wiekowe: 0-6, 6-18, 18-26 lat.

Standard działań opiekuńczo-wychowawczych skierowanych do dzieci i młodzieży

1. Cele wprowadzenia przedmiotowego standardu:
  - 1) zwiększenie liczby profesjonalnych działań o charakterze opiekuńczo-wychowawczym dla dzieci i młodzieży realizujących wybrane elementy Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii;

- 2) zwiększenie dostępności działań opiekuńczo-wychowawczych podejmowanych na rzecz dzieci i młodzieży na terenie Miasta Bełchatowa.
2. Standard odnosi się do następujących placówek:
  - 1) świetlicy środowiskowej;
  - 2) świetlicy socjoterapeutycznej;
  - 3) klubu młodzieżowego.

Standard świetlicy środowiskowej

1. Obszar działania obejmuje środowisko lokalne.
2. Rodzaje prowadzonych zajęć:
  - a) edukacyjne, w tym odrabianie lekcji, wyrównywanie braków szkolnych;
  - b) wspierające rozwój psychiczny i fizyczny, w tym rozwijające zainteresowania i zdolności;
  - c) kształtujące umiejętności życiowe i społeczne;
  - d) zagospodarowujące czas wolny, w tym korzystanie z dóbr kultury;
  - e) wycieczki i wyjazdy wakacyjne o charakterze turystyczno-rekreacyjnym;
  - f) dożywianie.
3. Zajęcia w świetlicy środowiskowej prowadzą nauczyciele, wychowawcy i instruktorzy posiadający przygotowanie pedagogiczne lub psychologiczne.
4. Dzieci i młodzież mogą uczestniczyć w zajęciach organizowanych w świetlicy środowiskowej za zgodą rodziców lub opiekunów.

Standard świetlicy socjoterapeutycznej

1. Obszar działania obejmuje środowisko lokalne.
2. Rodzaje prowadzonych zajęć:
  - a) edukacyjne, w tym odrabianie lekcji, wyrównywanie braków szkolnych;
  - b) ogólnorozwojowe, w tym rozwijające zainteresowania i uzdolnienia;
  - c) rozwijające umiejętności życiowe i społeczne;
  - d) zagospodarowujące czas wolny, w tym korzystanie z dóbr kultury;
  - e) wycieczki i wyjazdy wakacyjne o charakterze turystyczno-rekreacyjnym;
  - f) socjoterapeutyczne, prowadzone w celu eliminowania zaburzeń zachowania;
  - g) specjalistyczne, w szczególności korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne;
  - h) wyjazdowe warsztaty i obozy socjoterapeutyczne.
3. Dzieci i młodzież mogą uczestniczyć w zajęciach organizowanych w świetlicy socjoterapeutycznej po uzyskaniu zgody rodziców lub opiekunów.
4. Zajęcia organizuje się po sporządzeniu diagnozy dziecka (w szczególności rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego) i jego rodziny, diagnoza ta jest podstawą do przygotowania indywidualnych programów rozwojowo-terapeutycznych dla każdego dziecka oraz planu pracy z jego rodziną.

5. Zajęcia w świetlicy socjoterapeutycznej prowadzą psycholodzy, pedagodzy i inni specjaliści posiadający przygotowanie do tego rodzaju działalności potwierdzone odpowiednim certyfikatem.
6. W świetlicy socjoterapeutycznej, powinien być zatrudniony co najmniej jeden psycholog na pełny etat.
7. Specjaliści prowadzący zajęcia w świetlicy socjoterapeutycznej zobowiązani są do stałej współpracy:
  - a) z rodzinami uczestników;
  - b) ze szkołami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, ośrodkami pomocy społecznej, sądem, instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi.
8. Uczestnicy zajęć w świetlicy socjoterapeutycznej mogą korzystać z dożywiania.

Standard klubu młodzieżowego

1. Obszar działania obejmuje Miasto Bełchatów.
2. Rodzaje prowadzonych zajęć:
  - a) ogólnorozwojowe;
  - b) rozwijające zainteresowania;
  - c) zagospodarowujące czas wolny;
  - d) warsztaty i treningi, w szczególności rozwijające umiejętności społeczne i życiowe;
  - e) poradnictwo i konsultacje dla rodziców.
3. Zajęcia w klubach młodzieżowych prowadzą pedagodzy oraz trenerzy, instruktorzy posiadający odpowiednie uprawnienia do prowadzenia zajęć rozwijających uzdolnienia i zainteresowania.
4. Animatorami działań klubowych może być również uczestnicząca w zajęciach młodzież bądź wolontariusze, młodzież uczestniczy w zajęciach organizowanych w klubach na swój wniosek, a w przypadku osób niepełnoletnich za zgodą rodziców lub opiekunów.

Standard zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży jako element całorocznej pracy profilaktycznej/socjoterapeutycznej

1. Cele wprowadzenia standardu:
  - 1) zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych uzależnieniami warunków do zrównoważonego rozwoju lub/oraz ułatwionego dostępu do różnych bezpłatnych form spędzania czasu wolnego;
  - 2) podniesienie efektywności i jakości programów realizowanych przez placówki wsparcia dziennego, placówki oświatowe i kulturalne oraz całorocznej działalności profilaktycznej i pracy socjalnej.
2. Za ofertę zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży uważa się:
  - 1) różnorodne pozalekcyjne zajęcia sportowe, prowadzone nieodpłatnie przez trenera lub instruktora;
  - 2) organizowanie wyjazdów profilaktycznych lub socjoterapeutycznych, w tym wyjazdów

w ramach wypoczynku dzieci i młodzieży.

- 3) zajęcia rozwijające zainteresowania własne, tj. koła zainteresowań, sekcje merytoryczne, fakultety problemowe prowadzone nieodpłatnie, w formie zajęć grupowych przez nauczyciela, trenera, instruktora lub w organizacjach pozarządowych.
3. Co najmniej jeden prowadzący zajęcia winien dysponować odpowiednimi kwalifikacjami w zakresie profilaktyki i pedagogiki.

DYREKTOR
WICEPREZYDENT MIASTA Wydziału Spraw Społecznych

mgr Łukasz Politański

mgr Iwona Nowak

Załącznik nr 2 do Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Bełchatowa na 2022 rok

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Cel główny: Przeciwdziałanie uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, a także ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych, psychologicznych i społecznych, wynikających z uzależnienia poprzez doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i dostosowanie go do zmieniających się potrzeb i skali problemów.

Cel szczegółowy 1: Ograniczenie wpływu ryzykownego i szkodliwego spożywania alkoholu i używania narkotyków oraz uzależnienia od tych środków na funkcjonowanie rodzin					
Lp.	Działania	Termin realizacji	Rezultaty	Produkty	Zalecenia dot. wspieranych przedsięwzięć
1.	Wspieranie istniejących placówek wsparcia dziennego (PWD) dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i problemem narkomanii oraz wspieranie nowotworzonych placówek. Dofinansowanie zadań i programów realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	I-XII 2022	Podniesienie wyników w nauce Zmniejszenie liczby rodzin ze zdiagnozowaną bezradnością opiekuńczo-wychowawczą Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie	Liczba i rodzaj PWD Liczba dzieci z rodzin dysfunkcyjnych uczęszczających do PWD, w tym ze zdiagnozowaną bezradnością opiekuńczo-wychowawczą Liczba dzieci objętych dożywianiem w PWD Liczba rodzin objętych działaniami w ramach PWD Liczba osób wymagających wsparcia edukacyjnego	Działania rekomendowane do realizacji w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii: • finansowanie pracy z rodziną, • programy pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób z syndromem dorosłych dzieci alkoholików, • finansowanie zajęć i programów socjoterapeutycznych lub opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i problemem narkomanii, • finansowanie zatrudnienia pracowników merytorycznych w placówkach pomocy dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i problemem narkomanii, • finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi
2.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży oraz ich rodzinom pomocy w placówkach wsparcia dziennego, w tym działania mające na celu	I-XII 2022	Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy		

	rozpoznanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym i problemem narkomanii.		zastępczej z uwagi na problemy opiekuńczo-wychowawcze związane z uzależnieniem	Liczba działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w PWD	z rodzin z problemem alkoholowym i problemem narkomanii oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych, • finansowanie superwizji lub konsultacji dla wychowawców udzielających pomocy psychologicznej, • tworzenie i finansowanie bieżącej działalności placówek, w których prowadzona jest praca z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym i problemem narkomanii, • finansowanie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, • finansowanie środowiskowych programów pomocy rodzinie, których efektem będzie między innymi zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców, • finansowanie programów profilaktycznych prowadzonych w szkołach.
3.	Rozwój innych niż PWD instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form pracy z dziećmi i młodzieżą z rodzin z problemem uzależnienia lub zagrożonych takim problemem, w tym m.in. realizowanie programów zagospodarowania czasu wolnego, wyjazdów i kolonii, zajęć dla grup ryzyka z programem socjoterapeutycznym lub opiekuńczym, klubów dziecka i rodzica.	I-XII 2022	Zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców Zwiększenie dostępności do udzielanych form pomocy rodzinom z problemem uzależnień, w tym rodzin z problemem alkoholowym, doświadczających przemocy oraz skuteczności prowadzonych działań profilaktycznych	Liczba i rodzaj programów realizowanych w PWD i szkołach Liczba i rodzaj zajęć realizowanych w PWD i szkołach Liczba uczestników programów realizowanych w PWD i w szkołach	
4.	Wsparcie specjalistyczne dla rodzin z problemem uzależnienia, w tym: • poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne itp. w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom • programy wsparcia dla młodych dorosłych (18-26) z grup ryzyka, w tym DDA, • programy dla młodzieży od 15 r. życia z grup ryzyka oraz ich rodzin w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, • programy wsparcia dla osób dorosłych uzależnionych oraz dorosłych z grup ryzyka zagrożonych uzależnieniem,	I-XII 2022		Liczba podmiotów udzielających wsparcia specjalistycznego Liczba porad/konsultacji/osób/godzin pracy specjalistów Liczba programów Liczba osób w programach	

Cel szczegółowy 2: Ograniczanie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu oraz narkotyków					
LP.	Działania	Termin realizacji	Rezultaty	Produkty	Zalecenia dot. wspieranych przedsięwzięć
5.	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych. • Wsparcie rodzin z problemem alkoholowym, doświadczających przemocy, w tym:<ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, prawne itp. w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • programy i metody pomocy psychologicznej i samopomocy dla osób doznających przemocy, • programy edukacyjno-korekcyjne i psychologiczne dla sprawców przemocy w rodzinie.	I-XII 2022		Liczba podmiotów udzielających wsparcia specjalistycznego Liczba porad/konsultacji/osób/godzin pracy specjalistów Liczba programów Liczba osób w programach	
1.	Programy psychoterapii w ramach przeciwdziałania uzależnieniom od środków psychoaktywnych, w tym alkoholu oraz współuzależnieniu, kierowane do mieszkańców.	I-XII 2022	Zwiększenie dostępności do otwartego leczenia odwykowego dla mieszkańców	Liczba programów Liczba osób w programach	Rekomendowane do finansowania przez samorząd oddziaływania zdrowotne, realizowane w placówkach leczenia uzależnienia od alkoholu na rzecz osób uzależnionych od alkoholu: <ul style="list-style-type: none"> • kompleksowe programy psychoterapii uzależnienia od alkoholu, • programy indywidualnej psychoterapii uzależnionych, • programy terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem, • programy pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc
2.	Realizacja działań postrehabilitacyjnych i socjalnych dla osób uzależnionych /współuzależnionych w środowisku, w tym działania klubów abstynenckich i stowarzyszeń abstynentów w formie m.in. programów reintegracji społecznej	I-XII 2022	Betchatowa mających problem z alkoholem (osób uzależnionych, współuzależnionych, DDA, osób uzależnionych ze współistniejącymi	Liczba działań postrehabilitacyjnych i socjalnych dla osób uzależnionych Liczba klubów abstynenta/stowarzyszeń abstynenckich	

	i aktywizacji zawodowej.	I-XII 2022	zaburzeniami psychicznymi i innych osób ze szczególnymi potrzebami)	Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Miasta	w rodzinie. Zaleca się również dofinansowanie superwizji pracowników placówek lecznictwa i punktów konsultacyjnych. Działalność stowarzyszeń abstynenckich powinna obejmować obszary: •trzeźwościowy (w tym rehabilitacyjny), •pomocowy (interwencyjny), •na rzecz promowania abstynencji. Stowarzyszenia Abstynenckie nie prowadzą oddziaływań terapeutycznych.
3.	Podejmowanie działań na rzecz lokalizowania punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.	I-XII 2022	Rozwijanie działalności srodowisk abstynenckich Zmniejszenie dostępności alkoholu		
4.	Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.	I-XII 2022	Realizowanie pełnego zakresu programu zatrudnienia socjalnego umożliwiającego walkę z ubóstwem i społecznym wykluczeniem	Liczba osób uzależnionych od alkoholu, biorących udział w zajęciach reintegracyjnych	Program skierowany do: • bezdomnych realizujących kontakty socjalne, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, • uzależnionych od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie lecznictwa odwykowego, • długotrwale bezrobotnych w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

5.	Prowadzenie procedury zmierzającej do sądowego zobowiązania do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.	I-XII 2022	Zwiększenie skuteczności działań na rzecz zobowiązania do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego	Liczba złożonych wniosków o wszczęcie procedury Liczba osób, wobec których wydano postanowienie zobowiązujące do leczenia odwykowego Liczba wydanych opinii przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia	
Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie instytucjonalne realizatorów Programu oraz podniesienie poziomu kompetencji profesjonalistów zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii					
Lp.	Działania	Termin realizacji	Rezultaty	Produkty	Zalecenia dot. wspieranych przedsięwzięć
1.	Szkolenia, warsztaty, programy edukacyjne oraz przygotowanie materiałów informacyjnych dla osób realizujących zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dedykowanych poszczególnym grupom zawodowym (w tym nauczycielom i pedagogom szkolnym): pracownikom instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych, KRPA i innych służb i instytucji działających na terenie Miasta Bełchatowa.	I-XII 2022	Podniesienie poziomu kompetencji osób działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii Wzrost integracji działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom	Liczba szkoleń, warsztatów, programów edukacyjnych Liczba uczestników Ocena jakości i przydatności szkoleń/warsztatów/ materiałów dokonywana przez użytkowników - realizatorów Programu	Nie dotyczy
2.	Koordinowanie współpracy i integrowanie działań	I-XII 2022		Liczba i rodzaj działań	Nie dotyczy

	poszczególnych służb pracujących z rodzinami z problemem alkoholowym i problemem narkomanii - policji, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, kuratorów, pracowników ochrony zdrowia, w tym lecznictwa odwykowego, członków KRPA, sędziów i prokuratorów, pracowników organizacji pozarządowych i innych.		Liczba zaangażowanych instytucji i ich rodzaj Koordynowanie współpracy i integrowanie działań poszczególnych służb pracujących z rodzinami z problemem alkoholowym i problemem narkomanii - policji, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, kuratorów, pracowników ochrony zdrowia, w tym lecznictwa odwykowego, członków KRPA, sędziów i prokuratorów, pracowników organizacji pozarządowych i innych	
3.	Budowanie i doskonalenie systemu wymiany informacji, dobrych praktyk pomiędzy realizatorami Programu.	I-XII 2022	Liczba osób objętych działaniami Ocena jakości i przydatności podejmowanych działań przez użytkowników - realizatorów Programu	Nie dotyczy
4.	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób związanych z profilaktyką i terapią uzależnień od substancji psychoaktywnych.	I-XII 2022	Liczba lekarzy, terapeutów i instruktorów terapii zatrudnionych w placówkach leczenia	Nie dotyczy

				uzależnień, którzy podnieśli kwalifikacje	
Cel szczegółowy 4: Profilaktyka uzależnień i problemów związanych ze spożywaniem alkoholu i narkotyków					
Lp.	Działania	Termin realizacji	Rezultaty	Produkty	Zalecenia dot. wspieranych przedsięwzięć
1.	Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej - kampanie edukacyjne dot. przeciwdziałania uzależnieniom i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, promocja zdrowego trybu życia.	I-XII 2022		Liczba kampanii Liczba i rodzaj innych działań profilaktycznych	
2.	Programy edukacyjne realizowane w szkołach, skierowane do rodziców, zwiększające ich kompetencje wychowawcze w obszarze profilaktyki i ryzykownych zachowań dzieci i młodzieży.	I-XII 2022	Zwiększenie świadomości mieszkańców Bełchatowa na temat szkodliwości spożywania alkoholu	Liczba odbiorców poszczególnych działań Liczba programów edukacyjnych	W działaniach rekomenduje się programy skuteczne w wielu obszarach profilaktyki, programy autorskie adresowane jednocześnie do młodzieży i dorosłych z jej najbliższego otoczenia.
3.	Przeciwdziałanie sprzedaży alkoholu niezgodnie z prawem, w szczególności osobom nieletnim i nietrzeźwym - kampanie i inne oddziaływania, w tym zachęcające do reagowania przez świadków w takich sytuacjach.	I-XII 2022		Liczba kampanii Liczba szkoleń dla sprzedawców i przedsiębiorców Liczba przeszkolonych osób	

4.	Prowadzenie edukacji publicznej na temat działania środków psychoaktywnych na organizm i ryzyka szkód w kontekście prowadzenia pojazdów pod ich wpływem.	I-XII 2022		Liczba działań edukacyjnych	
5.	Realizacja kompleksowych programów profilaktycznych skierowanych do uczniów w szkołach (preferowane programy rekomendowane o potwierdzonej skuteczności).	I-XII 2022		Liczba i rodzaj programów profilaktycznych	

DYREKTOR
Wydziału Spraw Społecznych

mgr Iwona Nowak

WICEPREZYDENT MIASTA

mgr Łukasz Politański

Bełchatów
Tylko dobre re:akcje